

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för Ekologi

Grimsö 2021-07-12

Interreg
Sverige-Norge

Europeiska regionala utvecklingsfonden

EUROPEISKA UNIONEN

SKANDULV

Nyhetsbrev från SKANDULV

Hej,

Här kommer information från SKANDULV om bland annat nya publikationer, lyabesök och en animering om varg och järv interaktioner.

Vetenskapliga publikationer

Loosen AE, Devineau O, Zimmermann B, Cromsigt JPM, Pfeffer SE, Skarpe C, and Mathisen KM. 2021. [Roads, forestry, and wolves interact to drive moose browsing behavior in Scandinavia](#). *Ecosphere* 12: 1.

Sammanfattning:

De økte klauvviltbestandene i store deler av Europa og Nord-Amerika kommer i økende konflikt med land- og skogbruksinteresser. Artikkelen tar for seg beiteproblematikken hos elg i Skandinavia, i produksjonsskog med mange skogsbilveier og med nylig gjenetablering av ulv. Ulver og mennesker bruker skogsbilveier, samtidig som det står elgmat av høy kvalitet og kvantitet i veikantene. Furasjeringsteorien beskriver at elgen vil reagere på risikohabitat ved å velge habitat med lavere predasjonsrisiko og dermed ofre tid brukt for matinntak eller matens kvalitet. Når det derimot blir matbegrensninger, vil dyrene akseptere en høyere predasjonsrisiko under matsøk. Forfatterne forventet derfor at elgen vil unngå skogsbilveier i ulverevir. I områder uten ulv forventet de at elgen vil velge å oppholde seg mye i veikanter på grunn av mattilgangen. For å teste disse prediksjonene har forfatterne målt beitetrykket og telt antall elgmøkkhauger for å beskrive habitatvalg hver vår mellom 2008-2018, i områder med og uten ulv og ved forskjellige avstander fra skogsbilveier i Norge og Sverige. De brukte generelle lineære modeller for å finne de drivende faktorene for forekomst og omfang av beiting. Forekomst av beiting økte med nærhet til skogsbilveier, men avtok med nærhet til hovedveier. De fant også at beiting varierte med treslag. Forekomst av beiting på furu var to ganger høyere i ungskog enn i eldre skog og avtok med avstand fra skogsbilvei. I ulverevir var forekomst og omfang av beite likt eller høyere for alle treslag enn i områder uten ulv. Først når ulvens effekt ble satt i kombinasjon med avstand til vei, forekomst av ungskog og snødekke, fant forskerne en negativ sammenheng mellom ulveforekomst og elgbeiting. Studien viser at veier kan påvirke elgens beitemønstre i Norge og

Sverige. Det trengs mer forskning med tanke på den stadig ökande utbygningen av infrastruktur.

Tallian A, Ordiz A, Zimmermann B, Sand H, Wikenros C, Wabakken P, Bergqvist G, and Kindberg J. 2021. [The return of large carnivores: Using hunter observation data to understand the role of predators on ungulate populations](#). Global Ecology and Conservation 27: e01587.

Sammanfattning:

Stora rovdjur har en viktig ekologisk roll men att kvantifiera effekterna av predation över tid och för stora geografiska områden är resurskrävande. Varg och björn har samma huvudsakliga bytesdjur, älg, under våren och tidig sommar i Sverige. Vi använde över 50 miljoner älgobs-timmar som samlats in av jägare mellan 2000 och 2017 för att analysera effekten av närvaro av varg och björn på antalet observerade kalvar per älgko under hösten. Antalet kalvar per ko minskade med både ökad varg- och björntäthet, vilket tyder på att kalvöverlevnaden under sommaren minskade på grund av predation. Antalet kalvar per ko minskade med 7% i områden med bara förekomst av björn och 17% i områden som bara hade varg. I områden med förekomst av både varg och björn minskade antalet kalvar per ko med 18%. Men både antalet kalvar per ko och älgttätheten minskade under de senaste 20 åren även i områden utan varg och björn. Även om återkomsten av varg och björn påverkade antalet kalvar per ko så var detta troligtvis inte den främsta faktorn som förklarar trenden i älgpopulationen. Andra faktorer kan till exempel vara tillgång på foder och avskjutningsmål vilka varierar i tid och rum. Studien visar hur älgobsdata som samlas in över stora områden kan användas för att förstå ekologiska processer.

Rapporter

Andrén H, Sand H, Liberg O, och Wabakken P. 2021. [Beräkningar av beskattning av den Skandinaviska vargpopulationen 2022](#). Rapport till Naturvårdsverket, Sverige och Miljødirektoratet, Norge från SKANDULV. Grimsö forskningsstation, Institutionen för ekologi, Sveriges lantbruksuniversitet. 16 s.

Sammanfattning:

Miljødirektoratet och Naturvårdsverket beställde ett expertutlåtande kring hur olika beskattningsnivåer kan förväntas påverka tillväxttakten i den skandinaviska vargpopulationen. Utlåtandet anpassades dels till hela den skandinaviska populationen och dels enbart den svenska delen av populationen, och tog hänsyn till (1) Kunskap och information från båda länders DNA insamling och fastställda inventeringsresultat från inventeringssäsongen 2020/2021.; (2) Existerande kunskap om den totala dödligheten (alla kända dödsorsaker), inklusive rådande kunskap om (uppskattning av) omfattningen av illegal jakt.; (3) Den skandinaviska vargpopulationens utveckling både för hela populationen, samt separat för enbart Sverige.

Den beräknade populationsstorleken för hela den skandinaviska populationen beräknas att uppgå till 489 (366 – 631; 90% KI) individer 1 oktober 2021 där hänsyn har tagits till det jaktuttag på 76 individer som har skett under perioden 1 oktober 2020 till 30 april 2021. Den beräknade populationsutvecklingen för perioden 1 oktober 2021 till 30 september 2022 visar att populationen beräknas att uppgå till 578 (488 – 788; 90% KI) individer 1 oktober 2022 om inget jaktuttag

alls görs under denna period (Tabell 3). Modellen visar även att ett totalt jaktuttag på 75 individer under denna period medför att populationen kommer att uppgå till samma nivå som vid 1 oktober 2022 d.v.s. 489 individer (326 – 692; 90% KI).

Den beräknade populationsstorleken för den svenska delpopulationen beräknas att uppgå till 403 (289 – 539; 90% KI) individer 1 oktober 2021 där hänsyn har tagits till det uttag på 49 individer som har skett under perioden 1 oktober 2020 till 30 april 2021. Den beräknade populationsutvecklingen för perioden 1 oktober 2021 till 30 september 2022 visar att populationen beräknas att uppgå till 466 (307 – 670; 90% KI) individer 1 oktober 2022 om inget jaktuttag alls görs under denna period. Vid detta scenario är risken 4,4% att populationen kommer att understiga 300 individer. En 5% risk att understiga 300 individer medger ett uttag på 7 individer, medan en 10% risk medger ett uttag på 42 individer och ger en beräknad total population på 417 (264 – 615; 90% KI) individer (Tabell 2). Modellen visar även att ett totalt jaktuttag på ca. 54 individer under denna period medför att populationen kommer att uppgå till samma nivå som vid 1 oktober 2022 d.v.s. 403 individer.

Svensson L, Wabakken P, Maartmann E, Cardoso Palacios C, Flagstad Ø, och Åkesson M. 2021. [Inventering av varg vintern 2020-2021. Bestandsövervakning av ulv vintern 2020-2021](#). Bestandsstatus för stora rovdjur i Skandinavien.

Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinaia. 1-2020. 55 s.

Sammanfattning:

Under inventeringsperioden 2020-2021 (1 oktober-31 mars) dokumenterades 48 familjegrupper i Skandinavien, varav 36 i Sverige, fem i Norge och sju gränsrevir, d.v.s belägna över den svensk-norska riksgränsen. Totalt dokumenterades 27 revirmarkerande par varav 21 i Sverige, fem i Norge och ett gränsrevir. Efter fördelning av de totalt åtta gränsreviren med hälften av varje revir till respektive land summeras för Sverige 39,5 familjegrupper och 21,5 revirmarkerande par. För Norge blir motsvarande summa 8,5 familjegrupper och 5,5 revirmarkerande par. Under inventeringsperioden dokumenterades 48 föryngringar (valpkullar) av varg i Skandinavien varav 36 föryngringar i helsvenska revir, fem i helnorska revir och sju i revir som var belägna på gränsen mellan Sverige och Norge. Med samma metod som användes förra säsongen (antal föryngringar multipliceras med 10), beräknas den skandinaviska populationen till 480 vargar (95% CI = 379-624). Den svenska delen av populationen, med halva gränsrevir inkluderade, beräknas med samma metod till 395 (95% CI = 312-513) vargar. Metoden baseras på antal dokumenterade föryngringar och inkluderar levande samt kända döda vargar under hela inventeringsperioden 1 oktober – 31 mars. I den norska populationen dokumenterades 83-86 vargar varav 57-58 helnorska vargar samt hälften av de 52-56 vargar som dokumenterats på båda sidor riksgränsen.

Åkesson M, Danielsson A, och Cardoso Palacios C. 2021. [Teknisk rapport över genetiska analyser på varg i Sverige år 2020](#). Rapport från SLU. 149 s.

Sammanfattning:

Under 2020 analyserades 3728 prov insamlade av landets länsstyrelser (58 %) samt andra personer och organisationer (42 %). Totalt 3207 prov analyserades i syfte att bedöma status i vargrevir, särskilja vargrevir, identifiera revirhävande djur samt identifiera, bestämma härkomsten för vargar som påträffats döda eller

som har fällt under jakt samt uppskatta vargpopulationens storlek. Förekomsten av DNA från varg med känd populationstillhörighet kunde påvisas för 2476 (77 %) prov och av dessa kunde identitet bestämmas i 2208 (89%) fall. Totalt identifierades 368 vargindivider från prov insamlade i Skandinavien under 2020, varav 69 inte var identifierade tidigare. Totalt 363 individer var födda i Skandinavien och föräldrarnas identitet kunde bestämmas för samtliga. Fem individer (G31-13, G171-19, G86-20, G71-20, G85-20) med finsk-rysk härkomst identifierades. Under 2020 analyseras även 67 DNA-prov insamlade i Finland. Från dessa identifierades 45 vargindivider, däribland revirmarkerande vargar från 11 par. Ingen av immigranterna som observerades under 2020 var avkommer till just dessa par. En av immigranterna (G86-20) var dock identifierad bland de finska proven, då från spillning insamlad Haapajärvi 2020-02-18.

Åkesson M, och Svensson L. 2021. [Sammanställning av släkträdets över den skandinaviska vargpopulationen fram till 2020](#). Rapport från Viltskadecenter 2021-2. 14 s.

Sammanfattning:

Under inventeringsperioden 2020/2021 påvisades 48 familjegrupper av varg i Skandinavien. Inför parningssäsongen 2020 fanns i en av dessa familjegrupper en revirmarkerande immigrant och i sju av fallen fanns en eller två revirmarkerande F1:or, d.v.s. avkommor till immigranterna i Galven/Prästskogen, Kynna 2 eller Tiveden 2. Under reproduktionsåret 2020/2021 (1 maj 2020-30 april 2021) identifierades 427 levande och döda vargindivider, varav 326 observerades i Sverige och 122 i Norge (och därmed observerades 21 individer i både Sverige och Norge). Fem individer kunde inte härledas direkt från släkträdet, varav samtliga hade finsk-ryskt ursprung. Den genomsnittliga inavelskoefficienten bland avkommorna i familjegrupperna under vintern 2020/2021 ($F = 0,23$) var 0,01 lägre än vintern innan. Minskande F under de senaste två säsongerna förklaras främst av en minskande andel familjegrupper med inavelskoefficient över 0,4, samt att fyra F1: or (samtliga avkommor från Tiveden-tiken) reproducerade sig för första gången under 2020.

Lyabesök

Den 19 maj gjordes besök vid lyan i Juvberget-reviret där det fanns sex valpar.

GRENSEVILT

Inom ramen för GRENSEVILT har det genomförts både betestaxering och spillningsinventering under maj och juni med varsitt fältteam i Sverige och Norge. På GRENSEVILTS [YouTube-kanal](#) finns en ny animering om varg och järv interaktioner.

Wolves Across Borders – Conference on Wolf Ecology and Management

Kika in på [hemsidan](#) för de senaste uppdateringarna kring Wolves Across Borders konferensen. I skrivande stund arbetar vi för att konferensen kommer att genomföras som planerat i maj 2022.

Önskar er en fin sommar!

Bästa hälsningar,

Camilla

Camilla Wikenros
Koordinator SKANDULV
Fil.Dr.

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Institutionen för Ekologi
Grimsö 152, 730 91 RIDDARHYTTAN
Telefon: 0581-69 73 44
camilla.wikenros@slu.se, www.slu.se
www.slu.se/skandulv

